"Madonnina Bajda"

Kummidja f-att Wieħed (fuq il-Ligion of Mary).
ta' Carmelo Galea S.D.B.
Minn fuq ir-rakkont ta' E. Bonami.

Personaggi:

Kommendatur Martini.	Snin	58
Silvestru ħuħ	"	60
Arturu ibn il Komm.	"	24
Battista Qaddej	"	60
Ugo Pellegrini	"	22.

Xena 1

(Silvestru waħdu inbagħad Battista).
Salott irrangat tajjeb modern, bieben, wieħed fil-fond, fil-lemin u fix-xellug, pultruni, mejda u fuqa telefon, tapit fl-art.

(Malli tinfetaħ il-purtiera, it-telefon idoqq bla ma jieqaf. Fix-xena ħija Vojta.)

Silvestru (Silvestru għadu jqum missodda bla għekk u ogħaru mħabbel, jiġi mix-xellug u jmur fuq it-telefon.)
Issa tagħbdek l-ispanjola! Kemm għandek bla ddum is-cempell?" Min hem, xi trid? .... Issa, Villa Martini!..... Għittiek Villa Martini... U issa, għedtlek tagħbatli t-tambur ta' Widnejja! u x, Villa Cerobicci ta raseh .... Ħamba
Sa' ighid lili... jekk ma tarax ilbes in-nuċċali .... u darba oħra qabel ma tqajjemni in-nies minn sodditom ara in-numru tat-telefon sewwa.......

2)

(Ghalli ir-reciver bir-rabja, fil-waqt nill-lemin jidhol Battista il-kamrier b't-tapit imgerbeb taht drighu).

Battista Fisghobija sur Selvestru.
Silv. Ilu kwarta nil-ingas dan l-imbierek ta telefon jqarar f'Widnejja! Kelli bhal tmar naqbes mis-sodda, nilbes u girja Wahda ghawn. Int fejn kont?
Battista Kont fuq il-bejt infarfar it-tapit, u minn hemm [illegible] il-qanpiena tat-telefon ma tinstemacx, umbat fis-sebgha ta fil-filghodu musc-soltu icempel hadd.........
Haga tassew strana.
Silv. U zgur li strana! U dak l-istubitu qajjemni fl-atjar raqda biex umlghat spicca biex jghidli li zbalja n-numru tat-telefon. Minn flok Villa Martini riedt Villa Cerobini.
Battista Dan l-izbal spis jigri, ghalieka is-sur-Cerobini ghandu n-numru jiglab hafna lil tghana.
Silves. Issa li hemm hemm il-ftira saret u la qamt ma nergax nidhol fis-sodda.
Battista Hekk jidirli jien ukoll. Huma veru dnub li tilqa taht il-gvieret f'ghodwa hekk sabiha tal-harifa. Minn fuq il-bejt jidru l'gholjiet nilqutin misc-xemx u s-sema l-ichal tieghu donnu miksi bil-fidda.
Silves. Ghalek mela ma smajc il qanpiena tat-telefon. Kont qieghed enestasi, tharas u tikkontempla n-natura......
Qatt ma kont nafilli Giovanni Battista il-qaddej tghana ghandu qalb ta' Poeta!
Battista Ittaqq bija sinjur hux, Halli nmur ingiblek il-kaffe ghax diga testejtulek. (johroġ)
Silves. Umlghat nitla jien ukoll fuq il-bejt nilghaxxaq bl'ghodwa xemxija. (jinxtehed fuq putruna [illegible]. jitmattar ftit u jiehu l-gurnali u jibda jaqra).
Batis. (jidhol bil-Kaffee) Hekku l-Kaffee, Sinjur.
(Jpoggiehulu fuq tavolina ma gembu
Silves Hija Domiku ghadu rieqet?

Battista	Le, ~~Il~~ il-Komendatur Dominku Martini hareg mill-Villa kien ghadom ingas daqqu s-sitta u nofs.
Silv	U fejn mar dak il-hin?
Batist	Ma nafsc.
Silves	U ibnku Arturu in-neputi?
Battis	Nahseb li-ghadu mindud. Dahal tard hafna dal-lejl.....
Silv	Fi xhin?
Battis	Bejn Wiehed u ieħor kien qarib nofs il-lejl.
Silv	Isc. Xjafek! u nissiem jaf li jidhol id-dar f'dak il-hinijiet?
Battista	Ma nahsibsc illi jaf, Sur Silvestru, skuzami, izda il-kaffee sejjer jiksahlek.
Silves	Battista!
Battis	(Illi jkun sejjer biesc jaqla t-tapit tas-sala biesc jiehdu u jnaddfu) Ickmanda sur Silvestru.
Silves	(jibda jiscrob il-kaffee) Sejjer nghammillek mistoqsija konfidenzjali......
Battis	Jekk tahseb li jiena dehen li nismaghhom?
Silvest	Ghetlek li biha konfidenzjali u ghalek trid tweġni illi zzomma ghalik bis fimtni?
Bathis	La darba tghidli hekk ghoqod fuq il-kelma ta ragel li jien.
Silves	Imma scienti tamel b'dak it-tapit f'idejk?
Battis	Ghadt irrid nitla fuq il-bejt u naħtah ~~u~~ ftit tfarfira ohra.
Silves	Aiga Kappi. Issa hallih mit-tapit u ismaghni x'sejjer nghidlek.
Battis	Rrini konni tieghek sinjur. (Ippoggi it-tapit f'l-art).
Silvest	Inti tal kunfidenza scejn man-neputi tieghi?
Battis	Meta s-sur Arturu jkun burdata tajba gieli fetahli qalbu miegħi.
Silves	Taf jekk dawn il granet ghqwistausc xi flaga?.......
Battis	Ma nistasc nifhmek...

Silves	Irrid inghid jekk xtarase xi haga, ghamiltse xi bicca negozju?....
Battis	Sa fejn naf jiena le.
Silves	Nhar it-tnejn talabni £40. Mixtieq inkun naf x'ghamel bihom?!
Battis	Kieku wiehed jistaqsi......
Silves	Talabni biex ma nistaqsiehse xi hien sejjer jghamel bihom u irrid inkompli il-weda li ghamiltlu. Izda inti jmissek taf xi haga? Anzi ghid issema inti taf?....
Battis	Kelma ta' ~~galantom~~ galantom ninjur li ma naf li-xejn
Silves	Kropju xejn?......
Battis	Nigarantilek li ma naf proprju xejn. Imma jekk hiha x-xewqa tieghek, bil-prudenza kolla nista nittanta nehodlu xi haga minn rasu?
Silvest	Le, jekk inti ma taf xejn allura maghandu jkun jaf hadd. Irrid natret illi nghamilse xejn hajjin ninnom dawk il-flus?....
Battis	Minn daqsek ibqa' jgun....
Silves	Mela ghalura taf xi haga?
Battis	Jiena naf ~~xxx~~ illi Arturu huwa guvni maderat u ta lakbar ghaqal.
Silves	Battista jiena sejjer fuq il-bejt.
Battista	Ilbes il-glekk ghax l-arja ghada kiesha.
Silvestr	(Johoġ mill-lemin u jerġa jidhol) Ebda kelma minn dak li ghedtlek eh?
Battista	Oqod tranquill sur Silvestru.
Selvest	U wisq izjed ma hija Dominik. (jitlaq).
Battis	Fimtek perfettament. (jaqbad il-gabarre bil-kikkra tal-kaffee u fil-waqt illi jkun hiereġ mill-fond jiltaqa mall-Kumen. Martini illi jkun diehel.

2. XENA

Battista u Martini

Battis L-ghodwa t-tajba sur ~~[illegible]~~ Kommendatur.
Martin L-ghodwa t-tajba Battista. Mhux ha l-kaffee dal-hin?
Battis Is-sur ~~[illegible]~~ hutk Silvestru.
Martin Hatthulu fis-sodda?
Battis Le, Kommendatur.
Matin Diga qam mis-sodda?
Battis Iva, qam qabel is-soltu dal-ghodu. Qajmitu il-qampiena tat-telephone fil-waqt li jiena kont fuq il-bejt.
Martin Min cempel?
Battis Hadu zball fin-numru.........
Martin Tajjeb, gibli s-soltu kaffee bil halib u scitaqa x, ingerrem tant sniem.
Battis (Hiwa u tieraq) Mela kaffee bil-halib u galletini: (Johroq ghal-ftit)
Martin (Imur fuq it-telefon) Hello! Hallo! Villa Martin!......
Q iegħed nitkellem ma' Gilberti?.... Iva, l-ghodwa t-tajba Gilberti.... atifirli jekk skomodajtek dal-hin hekk kmieni
.... Tista jekk jogħbok tghidli hemm dam miegħek ibni ~~[illegible]~~ Arturu il-bierah fil-ghaxija?.... Kif?.....
Ingas gie għandek?!...... Imma jekk inkun għandek kull filghaxija?........ Le, xejn la ma giesc qisni ngħatlek xejn...... Ghaliesc hawes, dallejt ibni dahal tard hafna d-dar u xtaqt xi informatjoni........
Allura ingarmajt rutu... Issa narau il-lejla...
Arrivederci. (Jitlaq it-telefon: Battista jidhol bil-kaffee.)
Battis (Jidhol bil-kaffee). Hekku ~~[illegible]~~ servut sur Kommendatur.
Mart Poggieh hemm. Grazzi. (Jiehu l-kaffee).
Battis (Jerga jaqlad it-tapit li kien thalla fl-art u jkun sejjer bieh, imma Martin isejjhu.)
Martin Fejn sejjer Battista?
Battis Fuq il-bejt infarfar it-tapit.
Martin Hija Silvestru fejn huwa?

6)

~~Battis.~~

Battis — Fuq il-bejt.

Matini — Huwa ukoll fuq il-bejt? Imma x, hemm fuq il-bejt
xi ħaġa speċjali ?!.

Battis — Xejn straordinarja. Is-soltu panorama, iżda
dal-għodu seħħet aktar pittoresk b'dehra ta xemx
meravilljuża. umbaghad tintoss arja pura li tħossa tatik
is-saħħa.

Martin — Arja li tqanqalek l'aptit hux tassew?

Battis — Ukoll fiti sur Komendatur....... Nieħu gost narak
f'aptitek!

Martin — Jenħtieġ li wieħed jieħu konsilja ~~[illegible]~~ lil tiġa illi jaqum
dejjem kmieni.......Il-qawmien kmieni huwa
l-unika medicina biex jiftaħ il-bieb ta l-istonku
debboli tiegħu.

Battis — Tassew għasa dejjem mgħaluq.

Mart — Ismagħni Battista.

Battis — Nisgħtimek Komendatur.

Martin — Ara poġġi dak it-tapit fl-art!

Battis — Mela le' (Ipoġġieh).

Mart — Tajt £40 lil hija Silvestru taf x'għamel bihom?

Battis — Ma..... ma.... nafx..... ngħidlek Komendatur.

Mart — Mandunajx jekk xtara xi ħaġi? .....

Battis — Mandunajx!

Mart — Dak l'imbierek ta hija ma jridx jgħidli x'għamel
b'dawk £40. Inti taf illi jiena il-flus ma naqladx
u narmihom kif ġieġie, u għalekk nixtieq inkun
naf biex intnefqu l-flus tiegħi?..

Battis — Għandek ~~[illegible]~~ raġun.

Mart — Allura inti ma taf propju xejn?

Battis — Xejn, u inqas minn xejn.

Mart — Tajjeb, jekk ma taf xejn, għamel kas li ngħatlek
xejn. Din hija konfidenza li għamilt miegħek biss
fimtni?

Battis — Fimtek Komendatur.

Martin — Però jekk tiġi taf xitlaqa għarafni malajr....

Battis — Tahseb xejn sur Komendatur.

Mart — Għaliex mgħandix inkun naf kif jintefqu flusi għawn ġew?... Issa tista' tmur Battista.

Battis — (Jaqlad għat-telet darba it-tapit u jitlaq).

Mart — Battista!

Battis — Ikmanda? (Jonfoħ bejn snienu).

Martin — Artur datal id-dar?

Battis — (Jerġa jinizzel it-tapit). Verament jien inqas naf jekk hareġ mid-dar...

Martin — Inti għandek tkun qatt ma taf xejn.

Battis — Sinjur........ (Daqqa t-għajn sinifikattiva).

Mart — Inti ma tafx, imma jiena naf x'hin datal id-dar Artur!

Battis — Jiena ninsab għalija li għadu fis-sodda...

Martin — Hiha hien il-Knisja.

Battis — Il-knisja?!

Mart — Ira mar biex jisma l-quddiesa. U għalek qam fis-sitta. Daż-żmien sar nittagħtu. U il-bierah datal id-dar f'nofs il-lejl.

Battis — Qed nistagħageb!

Martin — Kieku tlabtu jien biex iqum fis-sitta żgur li ma kienx iqum, imma biex imur il-quddiesa iva, Dak ukoll għandu jkun qiegħed ilati b'tal-qamar! (Jotroq mill ġemb).

Battis — (Jaqlad it-tapit għar-raba darba u jieħu nifs qawwi). Kemm misteri ġedin jimpthu dalgħodu. Qiegħed jgħaġġibni! Il-kommedatur mainx zoltu jitkellem hekk dags kemm huwa raġel tajjeb u tal-knisja.... Kif tbiddel hekk f'daqqa waħda?! Ira daun huma l-veri misteri £40 tassew mid-dar u tiadd ma jaf kif. Issa qeda tatieti f'rasu l-quddiesa.... u aktar ma ngħid xejn. (Ikun tiereġ, izda jiltaqa' ma Silvestru.)

....

+

3 XENA.

Silvestru u Battista-umbar Arturu.

Silvestr (fithol minn fejn tareg) Iva taf li għandek ragun. Minn fuq il-bejt tista tgawdi dehera meraviljuza!
Batts Nieħu gost narak titla spiss fuq il-bejt.
Silves Għalies?
Battis għalies jgħamillek tajjeb għal saħħtek.
Silves Arturu qam?
Battis Iva ilu siegħa u nofs.
Arturu (fithol ferħan min-nofs). Ciaw zijju. Ciaw Battis.
Battis I-għodwa t-tajba sinjorina. (Itaħħar jotrog bit-tapit mill-ġemb.)
Silvest Kif? Inti ma kontx għadek fis-sodda?
Artur Qabel ma ~~xxxx~~ qomt iva.
Silvestr Din hija vera dubbiena lajda...... Inti wkoll qiegħed tidra tqum ~~xxx~~ kmieni?
Artur Dalgħodu trigt kmieni ħafna, kienu s-sitta nieqes kwart.
Silvest Allura ftit u xejn irqajt jekk il-bierah tħalt id-dar f'nofs il-lejl.
Artur Zijju!...... Għandi aptit niekol il-ġebel... ta' min huma dawn il-galletini?
Silves Propjament dawk huma tà min jikolom.
Artur Fimt, huma tiegħi. Dawk xjun beggħtu minn tat-Papà?.....
Silvestr Insomma neputi, jista wieħed jaf fejn kont dalgħodu hekk kmieni fis-sitta?
Artur Il-knisja għal-quddies.
Silvestr Għal-quddies?
Artur Iva.
Silvestr Illum? Imma illum....
Arturu Trid tgħid mhux il-Ħadd in ingas festa kmandata? Imma quddiesa tista tismagħha anke kuljum u.

anke aktar minn waħda.......

Silvest: U żgur għal min irid ~~...~~ jgħamel il-ħerża....

Arturu: U żgur, kura illi ma tagħel deni lil ħadd. Hija medicina infallibli li tagħmel tajjeb lil kulħadd, ukoll lilek żijju...

Silvest: Nepputi, għandek qalb tiċċajta dal-għodu?...

Artur: Ma iniex qed niċċajta. Il-papa' jgħid li ma jismax quddies... inti tisma darba fis-sena għax tgħid illi għandkom l-idejiet tagħkom, u jiena irrid nisma quddies kemm il-darba nkun nista. Hekk jgħoġobni; biex impatti għalikom.

Silvest: Hadd ma jimpedik illi tisma għoxrin quddiesa kuljum.

Artur: Ma ~~...~~ nizzagerawiex Żiju.

Silvest: Issa inti tkossok dispost biex tgħidli x'għamilt b-dawk l-£40. li tajtek?

Artur: Għamilt ~~...~~ opra tajba; bizzejjed hekk?

Silvest: Mhux bizzejjed.

Artur: Eppure għamilt waħda qawwija illi ma tistaqsinix izjed, fuq dan.....

Silvest: Iva, imma marridx nimorsi fuq il-kuxjenza tiegħi,.....

Artur: Inti tafda fija jew ma tafdanix?

Silvest: Navda, Imma kemm misteri f'dik irras ċkejkna tiegħek?...

Artur: Dawn kimma misteri, ta ftit minuti li jinkixfu wahedom.

II XENA

Martinu, Silvestru, u Arturu.

Martin: (Jiftaħ nixx-xellug) Bon, gornu.

Artur: Ċaw Papa' Hadd il-liberta' niehol il-ħdal tal kalazjon tiegħek.

Martin: U jiena kont tallejtom biex forsi ingangal ftit ta' l'apptit lil żijuk.

Silves: Għal-xejn, ma nistax niekol galletina.

Martin | Eppure dalgħodu tlajt fuq il bejt biex tieħu ftit arja, pura u tqanqal l'appitit....
Selvestru | Jiena sejjer inkompli nilbes. (Joħroġ mil-ġenb.)
Artur | U jiena sejjer fil-kcina biex nissokta niekol il-kalazjon. Dawk l-erba qattetin ma servewnix tlief bis biex intamomeċ mieni. Ippermettili Papa! (Jkun ħiereġ).
Martin | Stenna ftit għawn. Il-kalazjon igibulek għawn Battista.
Artur | Limma Battista ma jidirx ~~[illegible]~~ imkien.
Martin | Issa jiġi. Trid tgħidli fejn kont dalgħodu?
(Il-Kommendatur jieri dejjem tiaga b'otra sehemm jaħal il-waqt tal-Verita).
Artur | Mort nisma l-quddies.
Martin | Mhux soltu tiegħek dak il-ħin......—
Artur | Dalgħodu saret il-funzjoni ta' l'addio ~~[illegible]~~ lil dawk li sejrin jitilqu. u irdt nieħu sehemm jien ukoll.
Martin | Minn sejjer jitlaq?
Artur | Dawk l-insitlu godda fil-Legion of Mary sejrin jgħamlu missjoni fil-lgħod.
Martin | Dari kont tikkontenta li tmur tisma l'quddiesa nhar ta Hadd bis u issa....
Artur | Bdaqsek jidirlek li qiegħed ngħamel xi ħaġa ħażina?
Mart | Ma inix ngħidlek dan.
Artur | Mil-lqiġa kollu għal xejn li ~~[illegible]~~ noqod natiblek. Inti qedt tarat b'għajnejk stess ta kuljum illi fija saret tibdila kbira! Pa, trid tkun taf? Jiena ~~[illegible]~~ mhux biss niffrekwenta is-sala tal-Legion izda tħalt fil-Legion of Mary ukoll.
Mart | Mhux diffiċli li wieħed ~~[illegible]~~ jinduna.
Artur | Ara Pa, fost studji ta' l-universita' sibt wieħed li huwa Veru Serafin ta Kristu! Huwa bil-kliema tiegħu u l-konvinzjoni li ma bħala rebaħli qalbi għal

imħabba ta' Marija u l-isem ismi jinsab imniżżel fl-għadd tal-Legion of Mary.

Mart Bravu! U min hu dal-galantom żiljonti li waqqadi lil ibni f'din ix-xibka? Jogħġobni innepuli tal-Kappilan? Għal xejn taħbili ibni... jien ili naf li kollox..... ili narah miexi issa mal-qassis, issa mal-president tal-Presidjum u dieħel u ħiereġ mis-sagristija għal xejn.... u kull rajtek għand familja fejn hemm l-aktar faqar, fejn isaltan id-diżordni.... Xinti tmur tagħmel f'dawn il-postijiet li xejn ma jinteressawk?

Artur Pa, nitolbok illi ma jfettilekx timpedini l-passi tiegħi. Imsejkna l-umanità! Għaliex tant nies għandhom bżonn ta' għajnuna, ta' kelma, ta' parir!..... Taf int Pa' xi skop għanda il-Legion of Mary? Hija timsaħ id-dmugħ ta' min ikun qed jibki, isaib it-triq ta' min tilifha u twassal ir-ruħ middlama fi ħdan Marija biex tatija lil Ġesù. Papà nitolbok, tgħalaqlix f'wiċċi dan il-bieb illi Marija fetħet għalija biex inkun appostlu tagħha.

Mart Ingħas jekk inrid ma nista. Illum inti għandek l-età [illegible] tiegħek. Izda inti tafom l-idejat tiegħi, il-ħajja tiegħi, il-pożizzjoni tiegħi? Inqis kollox l-idejiet tiegħi li jinsabu fil-bgħodt u jgħamlu gwerra kbira ma l-idejiet li inti daħħalt f'rasek għada.

Artur Idejiet li ma nbiddilomx aktar akkost li nċarċar demmi!

Mart Inti għandek kif [illegible] jogħġbok; imma jien ma nista qatt nerġa lura min kelmti.... L-ambjent li inti tifrinkwenta; in-nies tal-knisja ma jistgħu qatt ikun ħbieb tal-Kommendatur Martini. Għandi r-raġunijiet tiegħi għalhekk; u inti dawn ir-raġunijiet tafom....

Artur Inti sejjħilom raġunijiet Papà izda [illegible] jistgħu ikun idejiet foloz.

Mart Issejħilom id-dejiet foloz? (ma dan kollu) Sejjħilom kif trid. [illegible] int.

ngħidlek dan biss: Inti ħriġt ismek fil ktieb tal Legion of Mary, imma taf għal liema pis ħallt? Taf illi trid tagħmel ċaħda totali tal kapriċċi kollha tiegħek?

Artur: Diġa bdejt nagħmilhom u bħsiebni nissokta:

Martin: Jien ħtieġ tagħti dik il-kumpanija li ma tagħmilekx unur.

Artur: Qtajtha diġa Papà.

Martin: (jidher aktar sodisfatt). Imma dawk it-tfajliet li bdejt tirreċita magħhom fuq il-palk tat-teatru tħallihom ukoll?

Artur: Forsi nħallihom ukoll.....

Martin: Forsi? Ibni, ma nagħtilekx ma l'idejiet tiegħek, iżda jiena nwissik biex toqgħod attent mill-mistura ipokrisija! Tagħmilx bħal dawk l-ipokriti illi filgħodu jisimgħu erbgħa quddiesiet u fil-għaxija jinnegozjaw mad-demonju.

Art: Forsi inti taħseb illi tħallt fil-Legion of Mary biex nagħlaq l'applawsi tat-tajbin, fil waqt illi nġib il-maskla ta l'ipokrisija fuq wiċċi? jiżbaljalek Papà

Mart: Jiena għatlek li ninisa sejjer nindaħalek, iżda nistmel lil dawk in-nies bla karattru li jaqdu żewġ Padruni: Dawn huma nies misċtrija minn Satana.

Artur: Insomma Papà lili xi tgħidli? Sċi tfajjel ta' l'iskola tan-nuna?

Mart: Jalla tkun tassew raġel. Ridt nurik biss illi il-prinċipji Kattoliċi illi inti issa bdejt tipprofessa fil-beraħ ftaħar illi jitolbu sforz kbir ta' ċaħda u jitolbu rieda tal-ħadid, għaliex lil dik l'għaqda illi inti tajt ismek inti trid taqdija bissakrifiċċju ta' kuljum u mhux Le l'ħajja falza mimlija bil-kapriċċi. Mill lejla bil wieħed għandu l-idejiet tiegħu u it-tweġġiin tiegħi, jien għandi it-tweġġiin tiegħi u inti għandek tiegħek. Mela kulħadd jgħix mall-fehmiet tiegħu u jemmen li jrid u li jagħbillu. Qiegħed ngħidlek sewwa?

Artur: Xejn affattu Papà. Qiegħed nisimak sa ltħthar

u rajt li fir-ragunament tiegħek hemm ħruġ fondamentali.

Mart: U jiġifieri?

Artur: X'għandha x'tagħmel l'ipokrezija ta' certi bnedmin anzi ta' ftit bnedmin ma' dak li Kristu ragħlat mas-sema? Irrid ~~...~~ jien il-veru twemmin tal-knisja Arusa tiegħu u l'fidi li biha torbotna magħha? ~~...~~ Ilqa' sew Pa' li għaws nies tajba fid-dinja u fl-azzjoni kattolika u filligen hemm il-qaddisin. U jekk Alla ma jordomsc lid-dinja bitterzimoti ngħidu grazzji lilhom!... Nistiegħek tiġi sci daħla Pa' meta jkonna l-aqgħa tal-Legion of Mary. Tara lil dawk iż-żgħażagħ, u kull ~~...~~ missieriet, kolla bidatiqa tiddi fuq wiċċom, mischutin għarkuptejom quddiem il-Madonina lejda ta' l-Immakulata inżejna lil-fjuri: donnom l'appostli fic-cenaklu; u meta niġu biex ninfirdu mim xulxin tħoss il-firda ta' l-~~...~~ atmu! Daw ma humiex ipokriti, iżda huma kampjuni ta' veru insara!

Martin: Pożizzja u ċċejn aktar.

Artur: Fuq pożizzja tas-sema kolla tilewma.

Martin: Għalik pożizzja tilewma imma lili iddejjaqni, tatini f'rasi tajjfa bħal din.

Artur: Inti issiba tagħa diffiċli tgħid il-ħajja li jgħixu dawn il-kampjuni insara? Imma dazla ma kontx hekk... Pa' inti dazla għamilt ż-żball kbir.

Martin: Kif?! Kif?! (Jaqbad lil Artur mins-spalleġġ). Għajdli xinu l-iżbal li jien għamilt?! (Kollox tajjarsi).

Artur: Pa' inti nizzilt ismek fil-ktieb iswed tal-protestantezimu tistqarr ir-religion ta' Luteru.

Martin: Min qallek dan? Irrid inkun naf!......

Artur: Qalli ħabib tiegħi ta' l-universita li inti taf tajjeb lil-missieru għaliex tiscorbi millistes ilma matmic ta' ~~s~~ ħajja mqarqa.

Martin: Kanaljia! (Jinbotta lil ibnu fuq is-sufan) kanaljia!!!

Artur | Mhux hekk Papa'... Inti taf tajjeb l-istorja ta l-Ingilterra?... Ir Re Enriku VIII ta' l'Ingilterra darba kien wieħed mill kbief l'aktar helma fil-mehba ta Gesu' Kristu, u għat-tagħlim li ħalla fuq il kotla mgħadsa il-papa' sejjaħlu «Difensur tal Fidi» imbagħad għamel żball, u dik in-maġjoni li qabel kienet imżejna l'art tal-qaddisin għadda qeda tgħisc fl-iżball. Inti wkoll ~~xxxxxx~~ għadek fl'iżbal tiegħek, imma x'hin tiftakar li l-daqsejjen ieda għadek tista sewwi kollox..... (Martini taparsi offiż).

Martini | L-iżbal naf bieh, iżda ingħas inwid nipprova nsewwi. Mantkossusc dan l'istat tal-grazja.

Artur | Oh! Il-grazja..... Min jaf jogħlada u jġeda fis-sieħ tiegħu...... Il-grazja hija dik il-fjakkola ta' dawl akter misx sanusc, tgħati għerf aktar mill ~~kotba~~ kotla. Fid dawl tal-grazja tiegħek O Sinjur ahna ngħisu fid-dawl tal-ħajja eterna! Il-grazja ħalqet lil Appostli tat il-qawwa lil-martiri, għamlet qaddisin kolonni tal-knisja u xeħtet id-dawl fuq id-dinja mudlama. Kif nittgħama li għadt iddawwal lis-sieħ tiegħek Papa'!..

Martini | Ibni, ingħas kont naf illi inti kapaci tiddeskrivi ġmiel ~~xxx~~ bħal dan il-kolor ta' tgħalim fuq l-istat tal-grazja! Prosit, imma inti ibni qiegħed tittlob minni att suprem ta' eroiżmu.... (Dejjem jiġi ~~xxxx~~ ħaġa b'oħra).

Artur | Imma il qaddisin Papa', Mary madalena u tant oħrajn li kienu l'iskandli ta' pajjiżom u llum huma kolonni tal-knisja....

Martini | Il-qaddisin kienu veramente eroi, iżda l'eroi tgħoddom fuq subajh fost il-miljuni... Għalxa sc'sejjer ngħidlek ibni: jekk inti trid tkun kattoliku pratikament ma inisx sejjer nindaħalek, Imma lili ħallini niesci fi trigti.

Artur | Pa' però ma intisc raġunevoli, għaliex fil-missjoni ta ħajtek sibt min hu nisrani ipokrita ~~xxxxxxx~~ mgħandux jeħel ma rasek kulħadd...... Fost l'appostli kien hemm Giuda.....

Martin: Mathbut Artur, jekk nibqgħu s'għada filgħodu niddiskutu, fejn aħna nibqgħu f'l-istes kondizzjoni Aħjar mela ngħamlu punto fermo. Però ftakar li jekk bitsiebek tgħati rutek għal azzjoni tal-Legion of Mary u tgħiċ il-ħajja ta' ipokrita ta żewġ ħajjiet, minn barra gaddis u min ġewwa demonju, inti titlef mhux biss l-istima tiegħi, izda ukoll l'imħabba! (Jidħol il-ħin jitħol Battista bis-soltu tapit u ippoġġieh f'l-art)

5 XENA

Battista Martin u Artur.

Battis: Hekku.

Martin: Battista, ġib il-kaffee bil-ħalib lil Artur.

Battis: Dewlaqt miegħek Kommendatur.

Artur: Le, Battista, ħalli: sejjer ngħamel ~~[illegible]~~ kolazzjon fil-kċina. (Joħroġ mixx-xellug).

Battis: Għamel bħal jgħogbok sinjorinu.

Martin: Irrid nitlob jien ukoll fuq il-bejt ħalli ingawdi dak l'imsattar panarama..... Dalgħodu ma smajtkomx tlief titkelmu fuq il-ġmiel ta Panorama.

Martin: Ker, tant huwa ċar issema ux-xemx tiddi ħelwa li lgħajnejk tista tara id-duħħan tiegħeg mill-Vessuvju ta Sqallija!

Battis: Irrid nagħtiha jien ukoll dim il-kuxjenta. (Joħroġ min fejn daħal Battista izda fertan).

6 XENA

Battista u Pelegrini.

Battis: (Fil-waqt li qed ippoġġi itapit f'l-art, iddoqq il-qampiena ta Barra. Battista imur itares mill bieb u jgħid) «   Għaddi ».

Pellegri: (Wara ftit jitħol Bel) Buon gorni.

Battis: Nistieq nitkellem mal-komnedatur.

Battis: Veramint għadu daqsejn kmieni għal-Visti. Il-kommendatur mhux soltu jaċċetta nies bħal issa... għadom is-sebgħa u nofs.

Pellegrini. Naf li gejt ftit kmieni, imma nitallab ma nafx kemm biex nista narah... biex nghafashu idu... biex...
Battis. Fintek ~~xxxx~~ izda ghandu hila ghadu ingas qamm missodda...
Pellegrini. Skuzani jiena gejt ghaliex dalghodu rajtu barra.
Battis. Verament mangannejt rutek, dalghodu hareg kmieni, izda ghandu hila regа dahal fis-sodda jietu nghassa Ohra....
Pellegrini. Jekk huma hekk nista nghaddi mument iehor....
Battis. Le, Le, stenna ftit iehor ghandu mnejn; ~~xxxxxxxxxxxxxx~~ jirċevik istess: Holli nonnurgħal.
Pellegrini. Jiena ma imiex ~~xxxx~~ sejjer inżommu fit-tul. Huwa lili jafni... Anzi irrid nahseb illi qieghed jistennieni: inti ghatlu illi ghawn Ugo, Pellegrini?
Battis. Ugo Pellegrini? Minn ghaliha smajt nim jitkellem ninnek.
Pellegrini. Is-sur Arturu u Martini sguz?
Battis. Oh! Ekku, mela, inti huwa dak?...... fintek faintek... ~~xx~~ Gharani sejjer insejjah lis-sur Kommendatur. (Johroġ u jidhol Minnufih). Kien ~~xxx~~ tiela fuq il-bejt jara l'vesuvju. Poġġi Poġġi bilqeda, huwa dalwaqt ikun ghawn miegħek; Ghandi ppjacir bil-kanuxxenza tieghek ~~xxxx~~. Arturu irrakuntali hafna affarijiet zbieh fuqek! Auguri! u nifrahlek tassew. Issa ppermettili ghax ghandi x'nghamel hafna.
Pellegrini. Ghamel l'affari tieghek.
Battis. (Johroġ din id-darba minn ghal tapit).

7 XENA.

Martini u Pellegrini.

Martini. (Malli johroġ Battista jidhol fil-pront). X'ikhadd irid lili?
Pellegrini. (Iqum malajr). Buongiornu. sur Kommendatur.
Martini. Buongiornu.... trid tghidli xi ħaġa?
Pellegrini. Forsi gejtek f'hin hazin... ahfirli Kommendatur; imma biex nirringrazzjak u nitallab id-dejn kbir tas gratitudni li ghandi lejk, ma xtaqx intalli zmien jghaddi. Inti

tafu ismi hux veru?

Martin — Verament ma nafhiex li nafek....

Pellegrini — Jiena huwa Ugo Pellegrini.

Martin — Ġurnata tabib tiegħi, u la wiċċek qatt ma kont rajt u lanqas ismek qatt ma kont smajt bih. Tiskużani hux veru?.

Pellegrini. — Issa Artur ibnek qatt ma kellmek fuqi?

Matin — Ma niftakarx qatt li kellimni fuqek.

Pellegrini — Nifem.... Minn jef kemm ħsiebt għandek f'rasek.... minħabba sejjer tibqa tiftakar. Dan però ma jtassar xejn mill kazta kbira illi inti għamilt miegħi.

Martin — Nitolbok tfissirli xi trid tgħid, għaliex ma nafx.... ma nistax nifhmek.

Pellegrini — (B'att ta rekonoxxenza). Sur Kommendatur, jiena ġejt biex nirringrazzjak ta dik is-somma flus li għoġbok tibgħatli; u miegħi bid-dmugħ f'għajnejhom jirringrazzjawk

ie ġenituri — tiegħi; Emminni, kienet offerta li qatt ma kont nistennieha tlief minn qalb ġeneruża (kbira) tiegħek.

Martin — Aktar qed inħosok tħawwadni..... Ma nistax nifhem għal liema offerta trid tgħid.... Għandek billi forsi illi għandi xi żball, qed tibdel lil xi ħadd m'oħra....

Pellegrini — Ebda żball Kommendatur. Dawk l-£40 li int bgħattli ma ibnek servewni biex intallas l-ewwel sena skola tas-seminarju. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. Jekk jiena tajt l'ewwel pass biex ġurnata nitla fuq l'artal t'Alla nafu minn għandek. Mela allura nasal għal dak il-pass il-kbir u nsir sacerdot. Ħadd ma jħun jista japprezza il-merit kbir illi inti għamilt ta din l'għajnuna li tajtni biex insir Ministru t'Alla.

Martin — Mahhux ġwejni, jiena ma nistax naċċetta dan is-sentiment ta gratitudni tlief b'kondizzjoni li għal issa ma nistax ngħidlek. Mela allura inti betżiebleh

tittol is-seminarju?
Pellegrini Fra Kommendatur.
Martin Insomma f'kelma waħda betsiebek issir qassis?
Pellegrini Hija f'kelma waħdanija tiegħi.
Martin Imma jidirli li mintix ~~[illegible]~~ żgħir ie....
Pellegrini Għandi 22 sena Kommendatur.
Martin Xi studji għamilt?
Pellegrini Għamilt il-quinta elementari: jiena ma inissħtlef traddiem il-ġebel.
Martin Jiena maridx nisqsarrat qabel ma tgħamel ix-xita... iżda tkompli lis-studji fl-età tiegħek?... Ara x'hidma trid tgħamel. Issa nitħajjel illi il-memorja ~~[illegible]~~ tiegħek rabbiet is-sadid... umbgħad tmur tintgħalaq bejn erbà ħitan tas-seminarju. inti li diġa taf il-ħwejjeġ tad-dinja: tgawdi il-libertà, mim jaf kemm għandek tlieta indawrin miegħek?..... u forsi għandek ukoll xi tfajla tħobbok.... Din għalik hija probblema li mhux facli toħroġ minnha...
Pellegrini Ili trafna li tsib fuq dan, imma diġa ċħadtu u tellejt qalbi mid-dinja.
Martin Kemm ikun jongrok biex issir qassis?
Pellegrini Jekk Alla jrid tmin snin oħra. sintendi jinħtieġli insisti biex nagħes xi klassi.
Martin Trid ikollok il-kuraġġ u rieda tal-ħadid... M'għandix xi ngħidu... u il-mejji mim fejn?
Pellegrini Il-providenza u il-karità ta qlub tajba ma tongosx.
Martin U lekk għad trid tħallas il-penżjoni tas-snin kollha li tgħaqalek tistudja?
Pellegrini Fra, imma il-providenza ma tongosx. kif qa qħatlek.
Martin Ergà tenni bil-providenza ~~xx~~ Donnok għandek fiduċja kbira fil-profidenza?
Pellegrini Kbira le sur Kommendatur, iżda il-Mulej ma jħallissin niegesssur minn dak illi għandi bżonn. Hinha jatini skont il-fidi li għandi.

Martin | Milli jidher fidi għandek biex tgħabbi bastiment!
Pellegri | Il-bierah filgħodu ma kont naf kif sejjer [struck through] nagħlaq ngħamel biex intallas l'ewwel sena tas-seminarju fil-lagħ li għamilna flgħaqsija fil-presidium tal Legion of Mary Wara li temmejna ir-Ruzarju, il-qalb tajba tiegħek kommendatur ġegħitli f'idejja biex nista ntallas kollox.

Mart | Meta sejjer terġa tidħol fis-seminarju?
Pellegr. | Fl-ewwel ta' ottubru.
Martin | Hares Pellegrini, taqsew illi jiena għandi l'idejiet tiegħu, izda nobgħod l-ipokrezija; u għalekk marridx intallik temmen dak li mhux...
Pelleg. | Sur Kommendatur....
Martin | Ingedu il-karti fid-dawl: kun af illi dawk l£40 illi inti ircivejt ma bgħattomlok x jiena.
Pellegi. | Imma ibak Artur....
Martin | u sgur... mbgħat ma ibni ristellem jiena.
B'daqsekk marridx inkun xtieh miegħek, natik l'offerta tiegħi ukoll. (joħroġ il partafol u jgħod £40 u jatihom lil Pelleg. li jilqa mistagħġeb) Hudom! Dawn il-flus tahomlok il-Kommendatur Martin; fuq dawk li tak ibni l-bierah marrid naf xejn; Hekk għandek assikurati il-flus ta' sentejn.
Pellegri | Imma sur Kommendatur!
Matin | Ma hemmx għalfejn ngħidlek [struck through] kliem ma hadd.
Pellegri | Din hija il-providenza ta min jittama fis-sema.
Martin | Sejħila kif trid int, jista jkun illi l-qamia tal-fidi tiegħek għad tabbligami natik offerta oħra...
Pellegri | (Kważi jibki bil-ferħ) Ma nafx kif nagħlaq ingħidlek miegħek Kommendatur! (jiscotta dmugħu bil-maktur).
Martin | X'inti tgħamel?! Le Le Ara marridx pubbliċità minn jarak ħiereġ minn dar tiegħi tibki..
Pellegri | (Kważi jolfoq). Nassikurak illi l'ewwel quddiesa illi

nqeddes tkun għalik sur Kommendatur.

Mart Niddispensak.

Pellegr Għaliex ?! (Milqjiet).

Mart Għaliex jien għandi l'idejiet tiegħi. ~~[illegible]~~ Għadni qatt ma sibt żmien biex innur inisma l'quddiesa

Pelleg Imma għadek tmur!

Martin X'inhu li jittamak?

Pellegri Il-tjubija ~~[illegible]~~ u l-twiena tiegħek.

Martin Jgħidu illi ż-żmien jista jgħamel il-mirakli

Pellegri Iżda għandi tgħama kbira illi tiġi għall ewwel quddiesa tiegħi?!...

Martin Għal dik niġi .... imma mhux jista jassitawni li nibqa hemm tmin snin oħra?! Tajjeb ibni.. A Dio, u nawguralek, fittex illi ssir qassis, imma mhux dawk il-qassisin li nifem jien....

Pellegr Kif tifhem int li għandi nkun Kommendatur?

Martin Nifhem li għandek tkun qassis komplit minn kollox!

Pellegri Kaddis trid tgħid bħal San Gwan Bosco.?

Martin Jalla! Nawguralek bil-qalb kollha illi ssir qaddis.

Pellgri Grazzi, Kommendatur minn l-bir. rikonoxxenza insellimlek Kommendatur (jinkina u joħrog).

8. XENA

Silvestru u Martini.

Martin (Isejjaħ) Battista! Battista!

Silvest (Spiċċa l-jintasel u jilbes jitħol mill-genb). Sejjaħtlu aktar bill qawwi għax qiegħed fuq-il-bejt.

Martin Tajjeb, mela talli nibdew minnek. (sustinut).

Silves Minni?

Mart Iva minnek.

Silves Mela nibdew, x-gawa ix-xogħol Wqodt id-dinja?

Martin X'għamilt b'dawk l £40 li tajtek?

Silves Dan umbgħat ..... u tistaqsini b'dawk l'għajnej imberqa? jiena ma inix sci tifel biex natik

sodisfazzjoni tal għemil tiegħi.

Martin — Giddieb!

Silvestru — Grazzi! Trid ngħidlek? xtrajtom karameli, zokkor tal-qampiena, jew jekk ma temminx, xtrajt ziemel tat-tigrija biex nirrikreja ruħi biħ.

Martin — Jagħtiklek tieħu l'affarijiet biċċajt..... Imma ngħidlek jien x'għamilt bihom; Tajtom lil ibni Artur. Hija jidirli li dan ~~x~~ mhux għemil ta' raġel bħalek.! (Jitlaq).

9 xENA

Silvestru u Battista.

Silvest — (Sorpriż). Ħsibtu jien!.... Imma issa jien ukoll irrid ~~ngħid~~ ngħid tiegħi. (Joħroġ)

Battis — (Jitħol minn fejn kareġ Silvestru). Jiena smajt sewwa? Deherli li sejjaħli il-kommendatur!

Silvestru — (Jerġa jitħol malajr). Le jiena sejjaħtlek.

Battis — Imma jien smajt leħem il-Kommendatur.

Silvest — Kien leħni..... Il-lum biddielt leħni trid xataqa?

Battis — Ma nistax nifhem.....

Silvest — Issa nġegħelek tifhem jien! Nistgħarlek li skandalizzajtni! Raġel ta' l-età tiegħek ma kellekx tiela żomm sigriet. Avolja tajtni kelma li żżomm ħalqek magħluq! Żgifiri mort tajt lil ħija illi jien tajt £40 lil Arturu!

Battis — Naħlifiek li le!

Silves — Ma hemmx bżonn! Tkellimt ~~xxx~~ u lasta! Anzi huwa ried b'xi mod jgħattilek.....

Battis — Afli sinjur qiegħed tinkwetani.....

Silvest — Tgħamilx ta bżżuntek..... Le' fik ma baqgħalix fiduċja! Milli jidher in-Neputi Artur b'darb il-flus għamel xi tmerija ħoxna u responsabli ta kollox huwa jien! Imma jiena naf ukoll inkanta u betsiebni inkanta!!! (Joħroġ).

10 XENA

Arturu Battista, imbgħad il-Kommendatur.

Battis (... Jħadu ma jistax jifhem lilhu nnifsu u għalekk baqa' donnu skantat.) Kanta, Kanta Sinjur. Tridx nakkumpanjak bil-kordi taċ-ċinqi tiegħi?
Artur (Jitħol mill-fond) Lil min trid takkumpanja Battis?
Battis (Fuq tiegħu). Aħfirli żbaljajt sinjur .... Però f'din id-dar atijar wieħed ikanta. (Joħroġ imgħaġġel).
Artur (Iħadu ma fehem xejn, ipoġġi bilqedu u jibda iqalleb il-gurnali sakemm jitħol il-Kommendatur).
Martin (Jitħol mill-lemin). Arturu.
Artur Għawn jien Papa'.
Mart Mintix sinċier.
Artur Grazzi.
Martin Tafu lil Ugo Pellegrini?
Artur Nafu.
Martin U studintu biex jiġi għawn biex tapprezza jirringrazzja lili?.....
Artur Inħoss ruħi kuntent li qallek kollox.
Mart Huwa ma qallix kollox. Għad fadal ħafna affarijiet x'niċċaraw.... per eżempju l'obbuż li qed tgħamel meta inti tisslef il-flus. Qiegħed issir ippokrita! Tgħara.....
Arturu Huwa veru, ma kellix il-kuraġġ nitolob lilek dak li kien jinħtieġli u dort fuq iz-ziju.
Mart U għax mhux lejn Missierek?
Artur Għaliex inti kont trid tkun taf x, kont sejjer ngħamel b'dawk il-flus, fil waqt li jien xtaqt ngħamillek sorpriża...
Martin Dan huwa il-veru sigriet tat-tfal.
Artur Imma wasalt fl'ishop tiegħi.
Martin Tajjeb, issa trid tgħidli min tak il-bqija tal-flus biex tgħin lil dak il-guvni? Għid is-senna.. Tgħamlah iz-ziju?...
Artur Mhux kollox....
Martin Mela kif stajt ~~....~~ tħallashu tà sena skola?

Artu: Huwa necessarju li nghidlek?
Martu: Irrid naf, ghandi dritt.
Artu: Pà, biex faddalt dik is-somma ~~somma~~ li kien jinhtieg ghal sena salarju ta Ugo Pellegrini, neħħejt it-tpejjip ma mortx aktar tolkies, ħallejt il-kafejiet u kull vanità..... Il-providenza t'Alla bghatitli okkazjoni hekk sabieħa biex nghamel opra ta karità u ma ridx ~~[illegible]~~ nitlifa. Fra iltqajt ma zaghzugh ta rieda tajba illi jixtieq jitla fuq l'artal; zaghzugh li gurnata ghad isalva ħafna erwieħ! Jiena biex nghinu ma kellix flus bizzejjed u dort fuq iz-zijiu biex jislifni xi ħaga.
Mart: U iz-zijiu gie jissellifom minn ghandi. Issa laqghtali mistoqsija ohra kurjuza x'nghamillek: Ghaliex mort tajt lil Pellegrini l-dawk il-flus ighattomlu jiena?
Artu: Dan ma nghidulekx.
Martu: Imma jiena fimt listess. Ghamiltu biex tbiddel l'idejiet tieghi? Biex in-nies tikkomenta fuqi!
Artu: Kommentiti... zbrieh pero! In-nies tista tghid illi il providenza tista tiqgħda b'kollox biex isir il-gid.
Martu: Imma huwa veru necessarju toqod tiddisturba il-providenza ghal dawn l-affarijiet? Jiena nista nghamel xi ħaga?
Artu: U nghid li tista Papà. Trid xi suggeriment?
Martu: Mghandix bzonn (jithaq) Ibni listess opra ta karità li ghamilt int ma Pellegrini ghamilta jien ukoll! Ibni, ridt nghaddik mill-prova tan-nar biex nara jekk il-bidla tieghek hijiex sinciera. (jghannqu) Neħħiha minn moħħok illi missierek miktub fis-sitta tal-protestanti. Kienet kolla kummiedja incentata dik li mantolx in-nies tal-knisja li ma nismax quddies. Xtaqt inxi nara kif int kapaci il kawza ga ddisa ~~tikkumlati~~ Missierek meta inti tkun ghadek fis-sodda ikun diga tqarben u sema zewg quddiesiet. Issa ridt nieħu gost narak tghamel miegħi din il-glieda ~~[illegible]~~, ta vera konvinzjoni frott tal konversjoni

— sinciera tiegħek; imma noħlief ibni, għamilt dan biex nara jekk din il-Konverżjoni tiegħek hijiex sinċiera: u hadt gost tafna nara din il-konverżjoni tiegħek! Anzi trid taf? Kont jiena stess illi ħejjejtlek din it-triq biex tidħol fil Legion of Mary. Hekk x'jafu jgħamlu il-legionarji. Niftaħar li għal kemm qatt ingħaraftlek jien ukoll wieħed minnhom! u issa nista nmut kuntent għaliex kelli ibni li kellu ja siequ waħda fil-prinċipji tal-ħajen u permezz ta' Marija Immakulata l'għaqda tal Legion of Mary raddituli fi ħdani bħala fjur imżewwaq mil-fidi u mil karita! Prosit ibni! (Jgħanqu u ibusu)

Artu — Liema ferħ Papa!!! Inti ukoll miktub fil-Legion of Mary?

Martu — Iva jiena ukoll inħobb il-Madonnina Bajda! (Jitgħanqu fil-ħin jiġi Silvestru u fil-waqt li qed jitpaxxa jarahom mgħanqin Tgħalaq il-Purtiera)

Tmiem il-Kummidja

Louis Samsmit